

63. Wie bitte? A1.1 ders kitabının kùltùrlerarasılık bağlamında incelenmesi

Faik ÖMÜR¹

Gözde ÖZER²

APA: Ömür, F. & Özer, G. (2022). Wie bitte? A1.1 ders kitabının kùltùrlerarasılık bağlamında incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 1059-1079. DOI: 10.29000/rumelide.1222226.

Öz

Yabancı dil öğretiminde dikkat edilmesi gereken hususlar arasında sadece edinilen dil yetkinliği değil aynı zamanda hedef dilin ùlkesine ait kùltürel aktarım da yer almaktadır. Bu yüzden yabancı dil öğretiminde araç olarak kullanılan ders kitaplarında Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı kapsamında kùltürel bir aktarım söz konusudur. Kitaplarda yer alan kùltürel aktarım kapsamındaki etkinlikler, dil öğretiminde kùltürel bilinci de öğrenen bireylere aşlamaktadır. Bu yaklaşıma göre dil öğrenmek demek o dile ait kùltürü öğrenmeyi de beraberinde getirmektedir. Bunun sonucunda ise dil öğretiminde kùltürlerarası aktarım başarılı bir iletişimin temelini oluşturmadaki yardımcı rol oynadığı bilinmektedir. Bu çalışmada ikinci yabancı dil olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından liselerde okutulan Almanca "Wie bitte? A1.1" adlı ders kitabının ilk dört ünitesi kùltürlerarasılık bağlamında incelenmiştir. Bu çalışmada hem betimlemeli yöntem hem de doküman inceleme modeli kullanılmıştır. Çalışmanın ilk kısmında araştırmanın amacı, yöntemi, evreni, sınırlılıkları, veri toplama süreci ve verilerin analizi üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde kitap kùltürlerarasılık bağlamında belirlenen kriterler doğrultusunda ele alınmıştır. Üçüncü bölümde kitabın içeriğinde yer alan kùltürlerarasılık kavramıyla ilgili somut ögelere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde bulgulara ve yorumlara yer verilmiş olup sonuç ve öneriler bölümünde "Wie bitte? A1.1" ders kitabı kùltürlerarasılık bağlamında hedef dilin kùltürünü yansıtmada eksik olduğuna ulaşılmış ve kùltürel unsurlara daha fazla yer verilmesi gerektiği önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Kùltürlerarasılık, yabancı dil, Almanca, dil eğitimi

Examination of the course book *Wie bitte? A1.1* in the context of interculturalism

Abstract

Among the issues to be considered in foreign language teaching are not only the acquired language competence, but also the cultural transfer of the target language's country. Therefore, there is a cultural transfer within the scope of the Common Language Framework of Reference for Languages in the course books used as a tool in foreign language teaching. Activities within the scope of cultural transfer in the books also instill cultural awareness in language teaching to learners. According to this approach, learning a language means learning the culture of that language. As a result, intercultural transfer in language teaching emerges as an auxiliary role in forming the basis of a successful communication. In this study, the first four units of the course book "Wie bitte? A1.1", which is

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Bölümü, Alman Dili Eğitimi ABD (Nevşehir, Türkiye), faikomur@nevsehir.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4839-3096 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 10.11.2022-kabul tarihi: 20.12.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1222226]

² Yüksek Lisans (Tezli) Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Alman Dili Eğitimi ABD (Nevşehir, Türkiye), gozde.ozerr@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4259-118X

German taught in high schools by the Ministry of National Education as a second foreign language, has been examined in the context of interculturality. In this study, both the descriptive method and the document analysis model were used. In the first part of the study, the aim, method, universe, limitations of the research, data collection process and data analysis are emphasized. In the second part, the textbook is discussed in line with the criteria determined in the context of interculturality. In the third part, concrete elements related to the concept of interculturality in the content of the book are included. In the fourth section, findings and comments are given, and in the conclusion and suggestions section, “*Wie bitte? A1.1*” course book was found to be lacking in reflecting the culture of the target language in the context of interculturality and it was suggested that cultural elements should be given more place.

Keywords: Intercultural, foreign language, German, language education

1. Giriş

Dil bir toplumun duygu, düşünce, kültür, gelenek ve göreneklerini yansıttığı bir iletişim aracıdır. Dilin, insanların ortak bir paydada buluşmasına ve ortak değerlerini oluşturmasına olanak tanıyan etkili bir işlevi vardır. Bu açıdan dil ve kültürün birbirini tamamlayan unsurlar olduğunu söylemek mümkündür. Dil ve kültür ayrılmaz bir bütündür ve bu nedenle kültürel faktörleri göz ardı ederek etkili bir iletişim ortamından bahsedilemez. Bu nedenle yabancı dil öğretimine kültürel öğelerin de dahil edilmesi gereklidir.

İletişimin temel unsuru olan insan sosyal ve meraklı bir varlıktır. İnsanın bu sosyal ve meraklı özelliği, kendi ortamından dışarı çıkarak başka ortamlardaki durumları öğrenme isteğini de beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla birçok insan sadece kendi milletine ait olan özellikleri bilmenin yanı sıra, başka kültürleri de merak etmektedir. Tam bu noktada ise yabancı dil öğrenimi devreye girmektedir. Sosyal ve meraklı bir varlık olan insan yabancı dili öğrenerek farklı kültürlerle de kapı açmaktadır. Yabancı dil öğrenimi denilince akla sadece o dile ait temel unsurlar gelse de, asıl önemli olan kısmı hedef dilin kültürünü de öğrenmek olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle dil öğrenmek sadece o dile özgü dört beceriyi edinmek değil, aynı zamanda hedef dilin ülkesine ait kültürel öğeleri de içinde bulundurarak bir bütünü oluşturma yetisidir. Bu kapsamda dil, kültürü oluşturan temel etmendir. “Dil, bir ulusun kültür düzeyini yansıtan en iyi araçtır, toplumun sosyal, kültürel ve siyasal düzeyini ve düşünce yapısını göstermektedir. Bu nedenle bir ulusun dilinin en önemli unsuru da kültürüdür ve kültür dil aracılığıyla yansıtılır denilebilir. Dil ve kültür, sürekli ve karşılıklı bir ilişki ve etkileşim içinde bulunmaktadır.” (Öz, J. 2010: 18).

Toplumlarda iletişim ve kültürel etkileşimi sağlayan sistemsel yapı dildir. Dil denilince akla gelen ilk kavram konuşma aracı olan dil olsa da dil kavramı çok geniş bir perspektif içermektedir. Dil kültür kavramını da içine alan bir olgu olarak da karşımıza çıkmaktadır. Alpar (2013) dil ve kültür arasındaki ilişkiyi kültür oluşumunda dilin merkezi bir öneme sahip olduğunu sözleri ile dile getirmektedir. Her yeni dil yeni bir düşünce tarzını hayatımıza entegre ettiğinden dolayı, yeni bir dil öğrenmek hayatımıza yeni bir bakış açısına yer vermek demektir. Böylece dil ve kültür birbirinden ayrı düşünülemeyeceği gibi, her yeni öğrenilen dil kültürel öğrenmenin de temellerini oluşturmaktadır. Yeni bakış açısı kazanmayla oluşan değişkenler yeni bilgilerin öğrenme isteğini artıracak ve birçok milletlerin dillerini de öğrenme gereksinimini doğuracaktır. Bundan dolayı başka milletlerin dillerini de öğrenme merakı git gide artacaktır. Bu durum o millete ait kültürel değerlerin nelere olduğunu, kendi değerlerimizden hangi noktalarda farklı olduğunu karşılaştırarak öğrenme olanağı da sağlamış

olmaktadır. Kültürel ğrenme bu noktada gerçekleşmektedir.

Kültürlerarası ğrenme farklı iki kültürün karşılaştırılarak ortaya çıkan yeni düşüncelerin bireyin hayatına entegre etmesidir. Kültürlerarası ğrenme ile birlikte yeni kültürlere olan bakış açısı geliştirilerek nyarğısız bir yaşam biçimi ortaya çıkmaktadır. Kültürlerarası ğrenme bireye kendi kültürü ile yeni karşılaştığı kültür arasındaki bilgileri karşılaştırma fırsatı sunar. Bu karşılaştırma yetisi ile bireyin ufku açılır ve kendi kültürünü ifade edebilme imknnı elde etmiş olur. Böylece farklı bir ülkede bulunduğunda o ülkenin kültürü hakkında yabancılık çekmeden, hoşgörü ile yaklaşabilmektedir. Kültürlerarası ğrenme insanları belli bir kalıba sokmadan, n yargı, farklı kültürlere sayėı duyulmama ve yanlış anlaşılmalar gibi durumları ortadan kaldırmak için de önemlidir.

Zeuner (1997) kültürlerarası öğrenmenin kişinin öğrendiklerini kendi hayatına uyguladığında ve kendine özgü uyarladığında gerçekleşebileceğini dile getirmektedir. Yani kültür kavramını hayatımıza ne derece entegre edebilirsek öğrenme de o derece gerçekleşmektedir. Böylece kültürlerarası öğrenme farklı kültürdeki insanların olaylara algısı, düşüncesi ve değerlerini öğrenmeyi içermektedir. Bir milletin kültürünü bilmek, o ülkede yaşayan insanlarla duygudaşlık kurmak demektir ve hedef ülkenin dilini kolayca, kalıcı bir Şekilde öğrenmek demektir. Dil ğrenme kapsamında kültürlerarası eğitim oldukça önem arz etmektedir.

zdemir (2014) yabancı dil derslerinin kültür aktarımı için uygun olanaklar tanıdığını dile getirmektedir. Bunun gerekçesini ise; yabancı dilin sadece hedef dilin gramer kuralları ve işleyişini öğrenmek olmadığını aynı zamanda yabancı dil öğrenmenin yeni dünyalara açılan bir kapı görevi gördüğünü de vurgulamaktadır. Yani yabancı dil öğrenme işlemine toplumlar arası iletişimsel ve kültür aktarımını sağlayan bir köprü olduğunu tanımlamaktadır. akır (2011) yabancı dil eğitiminde öğrenilen kültür kavramının ve içeriğinin öğrencilere önemli davranışlar kazandırabileceğini vurgulamaktadır. Kazanılan bu davranış ile birlikte ğrenci hedef ülkenin kültürü hakkında bilgi edinecek, cinsiyet, statü, ırk gibi birey yaşamında etkili olan çeşitli değişkenlerin insanın hayatını nasıl etkilediğine şahit olacaktır. Aynı zamanda kültürlerarası öğrenme ile insan yaşamında etkili olan bu değişkenlere karşı nasıl tepki verileceğini öğrenmiş olacak ve kendi kültürü ile hedef ülkenin kültürünü karşılaştırma imkânı bulacaktır. Böylelikle yabancı dil eğitiminde kültürlerarasılık kavramının önemli bir işlevi vardır. Ve bu işlevi öğrenmek, yabancı dil derslerinde kaçınılmazdır.

“Yabancı dil öğretiminin asıl hedefi, öğrendiği dilde sadece dilsel yetkinliğe sahip bireyler yetiştirmekten çok, kendi kültürü ile diğer kültürlere arasındaki ilişkiyi görebilen, kendinden farklı olana yani ‘tekine’ ilgi gösteren ve sorgulayan, kendini sosyal ve kültürel olarak gerçekleştirmiş uluslararası konuşucular (intercultural speakers) yetiştirmek olmalıdır.” (Kızılaslan, İ. 2010: 81-89). Tapan’a göre yabancı dil eğitiminde kültürlerarası kavramlara yer verilmesi, dili öğrenen birey için oldukça yararlı ve önemlidir. Tapan bir dili öğrenmeyi ve kültürlerarasılık kavramını řu Şekilde sıralamıştır:

-Yabancı bir dil öğrenmek, yabancı bir kültürü de anlamak, tanımak demektir. Yabancı olanı anlamaya, çözümlenmeye çalışmak ise öğrenciye bilgi ve düşünce zenginliği katarak onun dünyaya olan bakış açısını genişletir.

-Kültürlerarası ğrenmenin temelinde yatan düşünce, iki kültürün etkileşimi ile olan yeni oluşan entegre yapıları öğrenme olanağına sahip olması durumudur.

-İki kültürün yan yana gelmesi ile oluşan yeni bakış açısı ile öğrencinin farklı kültürlere olan hoşgörü ve

anlayış katsayısının artması, ön yargısız bir şekilde yaklaşımı yabancı dil ile birlikte öğrenebileceği gerçeği, yabancı dilde kültürel öğrenmenin avantajlarından biridir. (Tapan, 1995:156-157).

Tapan'ın da belirttiği maddelere göre yabancı dil öğrenmek, yalnızca dört beceriye hitap eden bir olgu değil, aynı zamanda öğrenen kişinin hedef ülkenin kültürü ile kendi ülkesinin kültürünü sentezleme fırsatı bularak empati yeteneği kazandıran önemli bir beceri durumudur. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda ise yabancı dil öğretimi için kullanılan materyallerde kültürlerarası olgulara yer verilmesi önemlidir.

Yabancı dil materyali denildiğinde aklımıza gelen ilk kaynak ise kitaplardır. Yabancı dil eğitiminde kullanılan ders kitaplarının asıl amacı kültür aktarımının yanı sıra dile karşı farkındalık kazanmak, bireyin iletişimsel yönünü geliştirmek, yabancı kültüre karşı yeni bilgiler edinerek karşı kültüre olumlu bir tutum içerisinde olmayı hedeflemektedir. Başka bir ifade ile yabancı dil öğretiminde kullanılan kitapların kültürlerarası yönelimli olması gerekmektedir. Bundan dolayı Türkiye'de ikinci yabancı dil olarak okutulan Almanca dersinde de kültürel öğelere yer verilerek öğretim yapılmaktadır. Türkiye'de devlete bağlı liselerde okutulan Almanca ders kitaplarında ise bu kültürel yapılar rastlamak mümkündür. Böylece öğrenci yeni bir dil öğrenmenin yanı sıra hedef dilin ülkesi hakkında da bilgiler edinmektedir. Özdemir'e göre (2014) öğrenci kendi kültürünü ve hedef dilin kültürünü karşılaştırma imkânı bularak bir nevi sorgulayıcı tavır edinecektir. Kendi kültürü ve hedef dilin kültürünü karşılaştırma imkanı bulan öğrenci günlük yaşamında da bu tavrı entegre ederek bilgilerin doğruluğu konusunda araştırma eğiliminde bulunacaktır. Bu durum eleştirel bir bakış kazandıran kültürlerarası öğrenmenin kazandırdığı bir diğer özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Başka bir deyişle ders kitaplarında kültürlerarasılık bağlamında öğelerin yer alması aynı zamanda öğrenciye farklı bir bakış açısı da kazandırmaktadır.

Alan yazın taraması yapıldığında karşımıza bu alanda yapılmış makale, yüksek lisans tezi gibi çalışmalar çıkmaktadır. Koçak (2012) *Passwort Deutsch 1* Adlı Almanca Ders Kitabının Kültürlerarası Yaklaşım Bağlamında İncelenmesi" adlı makalesinde, ikinci yabancı dil olarak okutulan *Passwort Deutsch 1* kitabını kültürlerarasılık bağlamında incelemiş ve söz konusu kitabın kültürlerarasılık öğelerini dikkate alarak öğrenciye yansıttığı bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgular ışığında yabancı dil öğretiminde araç olarak kullanılan *Passwort Deutsch 1* kitabının yabancı dili öğrenmeye teşvik ettiğini, hedef ülkenin kültürü hakkında yeni bilgilere yer verildiğini ve kültürleri karşılaştırma fırsatı sunduğunu görmekteyiz.

Maden, Kul, Çalışkan (2017) yayımladıkları makalede ikinci yabancı dil öğretimi çerçevesinde kullanılan *Schritt für Schritt Deutsch Ortaöğretim A1.1* Düzeyi Almanca Ders Kitabını kültürlerarasılık bağlamında incelemişlerdir. Bu inceleme esnasında kullanılan bu kitaptaki ülke bilgisi ve kültürlerarasılık kavramlarının ne derece yansıtıldığı bulgularına ulaşmıştır. "[...] "*Schritt für Schritt Deutsch Ortaöğretim A1.1* Düzeyi Almanca Ders Kitabına bakıldığında kitapta hedef kültüre ait okul ve eğitim yaşantılarına ve aile kurumuna ait bilgilere ve gündelik yaşam ile ilgili bilgilere yer verildiği ancak hedef kültürde üreme ve cinsel sağlıkla ilgili bilgilere, hedef kültür bilim ilişkisine, hedef kültür siyasi ve dini bilgilere ve hedef kültürün edebiyatına ve müzik bilgilerine hiç yer verilmediği sonucuna varılmıştır." (Maden, Kul, Çalışkan, 2017:137). Belirlenen kriterler göz önünde bulundurulduğunda kitabın kültürel öğeler bakımından olumlu ve olumsuz yönlerine yer verilmiştir.

Güzel (2019) *Deutsch Macht Spaß* Yabancı Dil Olarak Almanca Kitaplarının "Kültürlerarası Yaklaşım" Kapsamında İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde, çalışmanın ana temeli olan kültür konusunun aslında dil ile bir bütünlük içerisinde olduğunu, dil öğrenmenin bir kültürü öğrenmek olduğunu ve

yabancı dil kitaplarında nasıl yer aldığını belirtmiştir. Dil-Kùltùr ilişkisinin önemi üzerine durularak, elde edilen bulgular ile çalışma sonlanmıştır.

şanlı (2021) “İlk ve Ortaöğretim Düzeyi İthal Ve Yerel Almanca Ders Kitaplarının Kùltùrlerarasılık Bağlamında İncelenmesi” adlı hazırlanmış olduğu yüksek lisans tezinde kùltùr ve dil ilişkisi üzerine araştırmalarda bulunmuş ve ders kitaplarının kùltùr kavramlarını ne derece yansıttığı üzerinde durmuştur. şanlı’ya göre (2021) yabancı dil öğretiminde kùltùrlerarasılık kavramının amacı öz kùltürü yok etmek, unutturmak değildir. Kùltùrlerarasılık kavramının öğretiminde en önemli amaçlarından olan öğrenen kişinin hedef dilin kùltürüne gösterdiği saygı ve bilinçtir. Bu yaklaşım kapsamında kùltùr ve dil ilişkisi birbirinden ayrılmayacağı gibi, kùltùr dili anlamadaki ve o dili kullanan bireylerin yaşam tarzlarını öğrenmedeki en önemli faktördür. Bundan dolayı ise yabancı dil öğretiminde kullanılan kitaplarda kùltùrlerarasılık kavramlarından yola çıkılarak oluşturulan etkinlik ve alıştırmalarda, kùltürü yansıtan öğelere yer verilmesi son derece önemlidir.

Maden ve Efe (2020) ise ikinci yabancı dil öğretiminde kullanılan bir diğerk kitap olan *Jugendjournal 1/2/3 A1.1 ve A1.2* Düzeyi ders kitaplarını kùltùrlerarasılık bağlamında incelemiş ve bu kitapların kùltùr kavramını nasıl yansıttığı üzerine çalışmalarda bulunmuşlardır. Bu çalışma kapsamında kùltùr bilgisi aktarımı için gerekli ek materyallere ihtiyaç olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuç kapsamında kùltùr, yabancı dil öğretimini daha başarılı bir seviyeye çıkarır ve dili tam anlamıyla öğrenmeyi hedefler.

Öğrenilen her bir yabancı dil hayata farklı bir bakış açısı kazandırır. Farklı bir dil öğrenmek ise, farklı bir kùltùr edinimini beraberinde getirir. Yeni bir kùltùr edinmek ise insanları anlamanın, duygu ve düşünceleri paylaşmanın ve iletişimi devam ettirmenin temelini oluşturmaktadır. Alpar (2013) yabancı dil öğretiminde öğrenilen kùltürel özelliklerin yanı sıra hedef dilin kùltürünün de öğrenilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Hedef dilin kùltürünün öğrenilmesinin hem dil öğreniminde kalıcılığı sağlayacağını hem de evrensel bir bakış açısı ile yeni bir dünya görüşü yarattığını da dile getirmektedir. Bu yaklaşım çerçevesine yabancı dil öğretiminde kullanılan kitapların bir kùltür taşıyıcısı görevi gördüğünü ve en doğru bir şekilde kùltürü yansıtmaları oldukça önem arz etmektedir.

Ökten ve Kavanoz (2014) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimini Hedefleyen Ders Kitaplarında Kùltür Aktarımı” adlı makalesinde kùltür aktarımına değinmiş ve yabancı dili öğrenilirken dilin sosyal, kùltürel açıdan uygun bir şekilde kullanılması gerekliliğinden bahsetmiştir. Aynı zamanda kùltür öğretimi yapan ders kitaplarının hedef dilin ülkesine dair çeşitli kùltür öğelerini yansıtan içeriklere yer verilmesinin önemli olduğunu dile getirmiştir. Tüm bunların yanı sıra kùltür aktarımın sağlayan en işlevsel aracın kitapların olması ve kùltür aktarımında büyük bir rol oynaması diğerk vurguladığı önemli cümleler arasındadır. Kısacası kitapların kùltür aktarımı için önemli bir payı olması, kùltür elçisi olarak adlandırılabilir bir yere sahip olması, dil aktarımında göz ardı edilemez bir işlevi olması gibi durumların kitap yazımında göz önünde bulundurularak gerekli hassasiyet gösterilmelidir. Öyle ki kitaplar hayatımızın her alanında bizlere eşlik eden önemli bir yardımcı kaynaktır. Kitap içeriğinin kaliteli olması birey için birçok özellik kazandırırken, yabancı dil öğretimi için kullanılan kitapların içeriği ise hedef dili öğretmek için en büyük sorumluluğu üstlenmektedir. Sözü edilen içeriğin kùltürel öğeleri içermesi farklı insanlara empati ve farklı kùltürlere bakış açısını genişletirken, dört temel beceri üzerine olan etkinlikler ise dil yetkinliğini arttırmaktadır. Tüm bunlar göz önüne alındığında kùltür yetisi, kazanılan dili kullanma yetisinden ayrı düşünülmemektedir. Kitaplar da rastladığımız kùltür ve dil arasında oluşan bu ayrılmaz ilişki yabancı dil öğretimine yansımanın yanı sıra, hayatlarımızın bir parçası olarak da karşımıza çıkmaktadır.

2. Araştırmanın amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki okullarda ders kitabı olarak okutulan *Wie bitte? A1.1* kitabında yer alan kültürlerarasılık kavramı ve ünitelerde bu kavramın nasıl ele alındığıdır.

2.1. Araştırmanın yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, insanların sosyal dünyayı nasıl algıladığını, deneyimlediğini, yorumladığını ve ürettiğini irdeleyen nitel araştırmalarda izlenen tutum ve stratejileri kapsayan bir kavramdır. (Sandelowski, 2004:893). Kırıçoğlu (2009) nitel araştırma yöntemimin birçok araştırmacılar tarafından çeşitli ortamlarda uygulanabilir olduğunu dile getirmektedir. Bu çalışmada doküman inceleme modeli kullanılarak, *Wie bitte? A1.1*. ders kitabı kültürlerarasılık bağlamında incelenmiş ve açıklanmıştır.

2.2. Araştırmanın evreni ve sınırlılıkları

Bu çalışmanın evrenini lise 9. ve 10. sınıflarda MEB tarafından kullanılan Almanca ders kitabı *Wie bitte? A1.1*. oluşturmaktadır. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçevesi Programına göre Almanca dil öğretimi seviyeleri A1, A2, B1, B2, C1, C2'dir. Bu çalışmanın sınırlılığı A1 seviyesidir.

2.3. Veri toplama süreci

Araştırmada nitel veri toplama araçlarından biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. "Araştırmada incelenen olgu veya olaylarla ilintili bilgiler içeren yazılı belgelerin ayrıntılı olarak taranması ve bu bilgilerden yeni bir bütünlük oluşturulması, doküman/metin analizi olarak adlandırılır." (Creswell, 2002). Buna göre Almanca ders kitaplarında kültürlerarasılık bağlamında inceleme konusu hakkında alan yazın taraması yapılmış ve elde edilen bulgular bu çalışma kapsamında uyarlanmıştır.

2.4. Verilerin analizi

Nitel araştırmalarda toplanan veriler iki şekilde analiz edilebilir. Bunlar betimsel ve içerik analizi olmak üzere iki adettir. Bu araştırmada ise betimsel analiz tekniği kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Genel olarak benzer kavramlar, temalar ve veriler bir araya getirilerek; okuyucunun anlayacağı şekilde yorumlanarak sunulmuştur.

2.5. Almanca ders kitaplarındaki kültürlerarasılık bağlamı

Kültür bir toplumu oluşturan unsurların başında gelmektedir. Bir milletin kültürü öğrenilmek istenirse, o ülkenin diline de hâkim olmak gerekmektedir. Dil, kültürü yansıtan en önemli araçtır. "Kültür, insanlar arasında iletişimi sağlar, iletişim de kültür alışverişini ve kültürler arasında etkileşimi gerçekleştirir. Farklı kültürel görüngülerin ortaya çıkmasının en önemli nedeni, farklı bölgelerdeki farklı yaşam biçimleridir" (Öz, J. 2010: 18). Bu bağlam göz önünde bulundurulduğunda yabancı dil öğretiminde araç olarak kullanılan ders kitaplarında da kültürlerarasılık bağlamındaki öğelere rastlanması kaçınılmazdır. Böylece öğrenci yeni dil öğrenmenin yanı sıra o dile ait milletlerin kendine özgü tutum ve davranışlarını da öğrenmiş olarak iki ülke arasındaki insani ilişkileri güçlendirmiş olacaktır.

2.6. Araştırma için belirlenen kriterler

Bu çalışmada Türkiye'deki devlet okullarında okutulan *Wie bitte? A1.1*. kitabındaki öğeler

kültürlerarasılık açısından incelenecektir. Bu bağlamda, aşağıdaki sorulara yanıtlar aranacak ve *Wie bitte? A1.1.* kitabının hedef ülkenin kültürel ögelerini nasıl yansıttığına odaklanılacaktır:

- Konular hangi kültüre aittir?
- Konularla ilgili kültürü yansıtan resim veya fotoğraflar var mıdır?
- Konuların anlatımında Almanca mı, Türkçe mi kullanılmıştır?
- Kullanılan dil ğrenci seviyesine uygun mudur?
- Konular ilgi çekici midir?
- Konular nasıl örneklendirilmiştir?
- Kitapta lke bilgisi, hikye, masal, şiir veya deyim, tekerleme, atasözü gibi kültürel ögelere yer verilmiş midir?

Bu kriterlere göre *Wie bitte? A1.1* kitabında veriler hedef ülkenin ülke bilgisini ne derecede doğru yansıttığı incelenmiştir.

3. Kültürlerarasılık açısından “*Wie bitte? A1.1*” adlı ders kitabının analizi

Türkiye’deki lise ğrencilerine Almancayı daha iyi geliştirmek adına A1.1 seviyesinde olan kitap Döndü ztrk, Fadime İncebel, Fatma Balkan, Tülay Yıldırım ve Yasemin Canoğlu tarafından yazılmıştır. Yazarların tamamı Türk’tür. Kitap 110 sayfa ve toplam 8 üniteden oluşmaktadır. Milli Eğitime bağlı okullarda okutulmaktadır.

Bu çerçevede kitapta yer alan ülke bilgisi konularını somut örneklerle ele alınacaktır.

Görsel 1: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.8

Ders kitabının ilk sayfasında (birinci üniteye geçmeden) Almanya'ya ait bir haritaya yer verilmiştir. Bu harita örneği Almanya'ya ait olan eyaletleri eşleştirme etkinliği kapsamında yapılandırılarak, hedef ülke hakkında öğrencilere bilgi vermektedir. Böylece yabancı dil öğretiminde kültürlerarasılık kavramı kitapta yer almıştır.

Görsel 2: *Wie bitte?* A1.1 kitabı, s.9

Haritalardan sonra devam eden etkinlik kapsamında ise hedef ülkeye yani Almanya'nın kültürüne ait bazı kavramlar yer almaktadır. Almanya'yı tanıtacak görsellerin eşleştirme etkinliğinden yola çıkılarak gösterilen bir tablo verilmiştir. Bu tablo içerisine bakıldığında ise Almanların nl yazarı Goethe, Bremen mızıkacıları, Alman kurdu, Rhein nehrinin Almanya'dan geçtiği, Paskalya bayramı gibi kavramların Alman kültürünü yansıtan ögeler olduğunu ve kültürlerarasılık bağlamında incelendiğinde, Alman kültürünü yansıttığı görülmektedir.

Kültürlerarası bağlamı göz önünde bulundurulduğunda bu ve buna benzer bilgilerin aktarılmasının başarılı olduğu yorumuna ulaşılmaktadır.

nite 1: Merhaba!

Görsel 3: *Wie bitte?* A1.1 kitabı, s.12

Bir başka öğrenme aktivitesinde hedef, tanışma becerisi edinilmesidir. Bu etkinlik kapsamında seçilen görseller gerçeğe yakın ve Alman kültürünü yansıtan niteliktedir. Resimleri kültürlerarasılık bağlamında incelendiğinde konuyla ilgili resim veya fotoğraf kullanılmış, dil seviyesi öğrencilerin seviyesine uygun ve konu hedef dilde anlatılmış yorumlarına ulaşılmaktadır.

a Lest die Sprechblasen und spielt die Dialoge nach!

Görsel 4: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.13

Başka bir etkinlikte ise iki kişinin karşılıklı tanışma diyaloglarına yer verilmiştir. İlk fark edilen ayrıntı ise Türk ve Alman isimlerinin kullanılmış olmasıdır. Bir Alman ve bir Türkün tanışma içerikli konuşması kültürlerarasılık bağlamında oldukça başarılı yansıtılmıştır.

A4 Wie geht es dir?

a Lies den Dialog!

Alina : Guten Tag, Frau Müller!
 Frau Müller : Guten Tag, Alina! Wie geht es dir?
 Alina : Danke, gut! Wie geht es Ihnen?
 Frau Müller : Danke, es geht mir auch gut!

b Lies und wiederhole!

Görsel 5: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.13

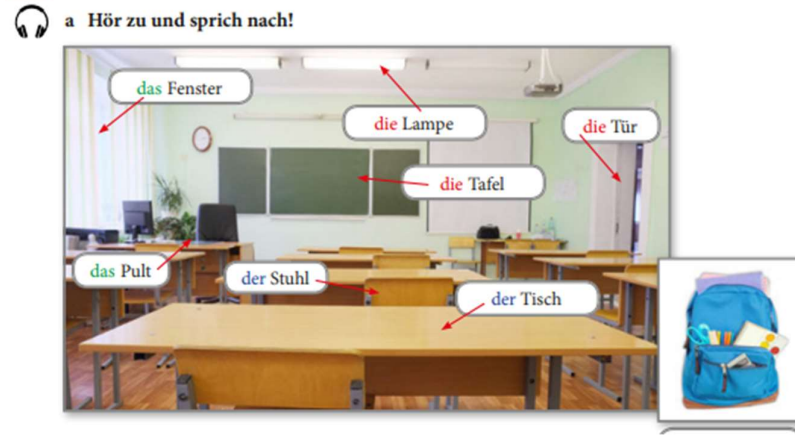
Devam eden etkinlikte iki Alman birbirlerine nasıl olduklarına dair sorular sormaktadır. Görselde göze çarpan ilk ayrıntı ise bu kişilerin birinin yaşça ileride, diğerinin ise genç bir kişi olduğu görülmektedir. Bu görselde yaşça ileri olan kişilere tutum ve davranış açısından yaklaşımlarının nasıl olduğunu kültürlerarasılık kapsamında oldukça olumlu olduğu yorumuna ulaşılmaktadır.

Ünite 2: Benim Lisem

Ünite 2' de yer alan görsel özgün ve gerçek bir fotoğraftan alınmıştır. Aynı zamanda görselde Alman kültürünün eğitim sistemi hakkında ipucu nitelikte bazı ayrıntılar mevcuttur. Bu ayrıntılardan yola çıkarak Alman kültürüne ait eğitim sisteminde öğrenciler oldukça mutlu ve istekli olduğu sonucuna

ulaşılabilir. Bu kapsamda öğrencilerin istediği dersleri seğme hakkı olduğu yorumunda bulunulabilir.

Görsel 6: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.22

Bu etkinlikteki görselden yola çıkılarak Alman eğitim sisteminde; sınıflarda kullanılan eşyalar görülmektedir. Bu kapsamda teknolojik alet kullanımının Türk kültüründen farklı olduğu sonucuna ulaşılabilir. Alman eğitim sistemindeki, sınıf eşyaları kapsamında kullanılan yeşil tahta, Türk kültüründe daha çeşitli olarak, kara tahta, beyaz tahta ve akıllı tahta olarak birden fazla olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda sınıfta kullanılan eşyaların hijyen açısından oldukėa temiz olduğu da gözden kağırılmamalıdır.

Kültürlerarasılık bağlamında incelendiğinde Alman eğitim sistemini yansıtan bir görsele yer verilerek, Alman kültürü başarılı bir Şekilde aktarılmıştır.

Görsel 7: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.23

Bu görsel kapsamında da Alman kültüründeki eğitim sisteminin öğrencilere okullarda serbest kıyafet uygulaması kullanıldığı yorumunda bulunulabilir. Aynı sistem Türk kültüründe de mevcuttur. Aynı zamanda dersi veren öğretmenin yaşının oldukėa geçen olduğunu ve bu kapsamda Alman kültüründe işe girme durumlarının geçen insanlar açısından avantajlı olması gibi sonuğlar çıkarılabilir.

B1 Mein Lieblingsfach

a Lies die Schulfächer und schreib sie in die Tabelle!

- Englisch
- Deutsch
- Chemie
- Physik
- Sport
- Kunst
- Musik
- Religion
- Mathematik
- Biologie
- Erdkunde
- Geschichte

Görsel 8: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.24

En sevdiğim ders etkinliği kapsamında ise Alman kültürüne ait okullarında okutulan derslere örnekler verilmiştir. Bunun yanı sıra verilen görsellerde ise bu derslere ait ifadelerin eşleştirilmesi açısından bir etkinliğe yer verilmiştir. Kullanılan görseller oldukça özgün ve gerçek hayat ile ilişkilidir.

Bu görselden yola çıkılarak Türk ve Alman kültüründeki eğitim sisteminde okutulan derslerin karşılaştırılması sonucu kültürlerarasılık bağlamında başarılı bir aktarım olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

a Hör zu und ergänze den Stundenplan!

Stundenplan					
	Montag	Dienstag	Mittwoch	Donnerstag	Freitag
1. Stunde	Biologie		Englisch	Englisch	Mathematik
2. Stunde	Biologie		Englisch		Mathematik
3. Stunde		Sport	Deutsch		
4. Stunde	Deutsch	Sport	Geschichte	Physik	
5. Stunde	Deutsch	Mathematik	Geschichte	Deutsch	Sport
6. Stunde	Physik	Englisch		Deutsch	Sport
7. Stunde	/			Kunst	
8. Stunde	/			Kunst	

Görsel 9: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.25

Verilen bu etkinlikte ise dinleme becerisi ön plana çıkarılarak verilen ders programı doldurulmak istenmektedir. Bu etkinlik kapsamında Almanya'da bir okula giden öğrencinin haftada toplam kaç saat dersi olduğunu, hangi dersleri kaç saat aldığına dair bilgiler verilmiştir. Böylece öğrenciler Alman kültüründeki eğitim sistemini bir kez daha görerek kendi kültürleriyle karşılaştırma fırsatı bulabilirler.

a Lies den Text und kreuze die richtige Information an!

Mein Name ist Stefan und ich bin ein Schüler. Meine Schule heißt „Albert-Einstein-Gymnasium“. Ich habe jeden Tag acht Stunden Unterricht. Musik ist mein Lieblingsfach. Am Dienstag habe ich Musik. Wir singen Lieder und hören CDs. Wir rechnen in Mathematik. Wir malen in Kunst und turnen im Sportunterricht. Meine Lieblingslehrerin ist Frau Schöne. Sie ist meine Erdkundelehrerin und ist sehr freundlich. Chemie finde ich toll und interessant. Mein Mathelehrer ist Herr Schmidt. Er ist sehr streng. Jeden Dienstag und Freitag hören wir „Steh auf! Sei leise! ...“

Görsel 10: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.25

Okuma etkinliği kapsamında verilen Stefan adlı öğrencinin okulu ve dersleri hakkında verilen bilgiler doğrultusunda, ders saatleri, hangi derste ne tür etkinlikler yapıldığı, öğretmenlerin karakteristik özellikleri ve hangi derslerin öğrenciler için ilginç ve çekici olduğu hakkında bilgilere ulaşılmaktadır. Böylece Alman ğrencilerin okula, öğretmenlere ve derslere karşı tutumları dikkat çekilmiştir. Aynı zamanda kültürlerarasılık bağlamında bakıldığında kullanılan dilin öğrencinin seviyesine uygun olduğu saptanmıştır.

1. lesen
4. Theater spielen
2. schwimmen
5. singen
3. tanzen
6. malen

Theater-AG

Musik-AG

Bibliothek-AG

Schwimm-AG

Kunst-AG

Tanz-AG

► Die AG-Auswahl

► a Hr zu und ergnze die Tabelle!

Der AG-Plan		
Schler	Wochentage	AG
1. Klaus	Montag
2.	Dienstag	Bibliothek-AG
3. Annette
4.	Donnerstag	Musik-AG
5. Meryem	Freitag

Görsel 11: *Wie bitte?* A1.1 kitabı, s.26

Başka bir etkinlikte ise öğrencilerin katılmış olduğu kulüplere yer verilmektedir. Tiyatro, yüzme, şarkı söyleme, dans, boyama gibi aktivitelere yer verilmiştir. Bu kapsamda Alman ğrencilerin sportif ve sosyal faaliyetlerde aktif olduğu, kültürlerarasılık bağlamında bu tarz aktivitelere önem verildiği sonucuna ulaşılmaktadır.

nite 3: Aile

Wie bitte kitabında yer alan 3. nite kapsamında yer alan konu içeriği aile yapısı hakkında olup verilen görsel içeriğinde de mutlu bir aile tablosuna rastlanmaktadır. Bu görselden yola çıkılarak Alman aile yapısı hakkında yorumda bulunulabilir. Verilen görsel Alman bireylerin fiziki yapısı ve dış görünüşü hakkında da ipuçları vermektedir. Bu kapsamdan yola çıkılarak kltrlerarasılık bağlamında incelendiğinde, aile yapısı ve Alman kkenli bireylerin dış grnş hakkında bilgi edinilebilir.

<p>Markus : <i>Hallo Fabian!</i>.....?</p> <p>Fabian : Hi! Ja, das ist meine Familie.</p> <p>Markus : Oh! Deine Familie ist groß. Meine Familie ist nicht so groß. Deine Mutter sieht jung aus.</p> <p>Fabian : Sie ist Lehrerin.</p> <p>Markus : Das Mädchen ist meine Schwester, der Junge ist mein Cousin Arnold. Er ist 12 Jahre alt. Ich habe keinen Bruder.</p> <p>Markus : Nein, ich bin ein Einzelkind. Meine Mutter und ich leben zusammen.</p> <p>Fabian : Er lebt in England.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> - Was ist sie von Beruf? - Hast du Geschwister? - Wo ist dein Vater? - Hallo, Fabian! Ist das deine Familie? - Sind das deine Geschwister?

Görsel 12: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.32

Başka bir etkinlikte ise Markus ve Fabian adlı iki kişinin aile üyelerini tanıttığına yönelik bir boşluk doldurma aktivitesi görülmektedir. Bu etkinlik kapsamında aile üyelerinin meslekleri, kardeş sayısı, görünüşleri hakkında bilgiler edinmekteyiz. Aynı zamanda seçilen görselin Alman aile yapısına uygun olması da gözden kaçırılmaması gereken bir husustur. Bu çerçevede kültürlerarasılık kavramının başarılı bir şekilde öğrenciye yansıtıldığı saptanmıştır.

A2 Merve und Melikes Familienstammbaum

a Lies den Text und unterstreiche die Familienmitglieder!

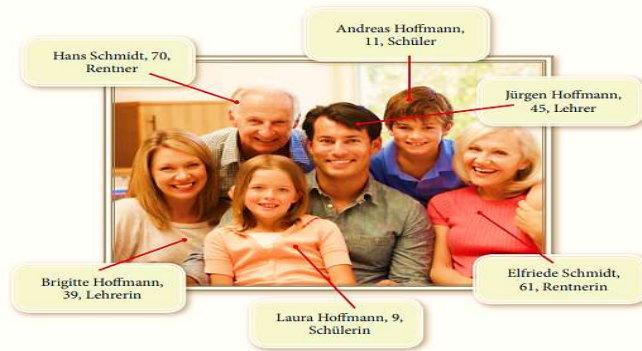

Das sind Merve und Melike. Sie sind Zwillinge und haben keine weiteren Geschwister. Sie haben keinen Bruder und keine Schwester. Sie sind sechzehn Jahre alt. Ihre Familie ist sehr groß: ihre Eltern, ihre Großeltern und ihre Verwandte. Ihre Eltern heißen Mustafa und Sümeyye. Merve und Melikes Großvater heißt Metin und ihre Großmutter heißt Hasibe. Ihr Vater hat einen Bruder. Der Onkel heißt Kerim. Kerims Frau heißt Zeynep. Sie haben zwei Kinder. Ihre Kinder heißen Alperen und Sena. Das sind ihre Cousins.

Görsel 13: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.33

Devam eden bir diğer etkinlikte ise Türk aile yapısından bahsedilmektedir. İkiz kardeşlerin ailesinin tanıtıldığı etkinlikte, Türk kültüründe geniş aile yapısı olduğu ve akrabalık ilişkilerinin de güçlü olduğu görülmektedir. Bunun sebebini de ikiz kardeşlerinin büyükanne, büyükbaba, amca adı altında diğer aile üyelerini de tanıtmamasından kaynaklı olduğu sonucuna varılabilir.

Bu etkinlikler kültürlerarasılık bağlamında incelendiğinde, kitapta Alman ve Türk aile yapısı hakkında aktivitelere yer verilmiş olması öğrencilere iki kültürü de karşılaştırma fırsatı sunduğu saptanmıştır. Kültürlerarasılık kavramı başarılı bir şekilde yansıtılmıştır.

Görsel 14: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.34

Seilen bir diğer görselde ise 6 kişilik bir aile yapısı gsteren bir fotoğraf verilmiştir. Verilen grseldeki kişilerin yaşları ve mesleklerinin ne olduğuna ulaşılabilir. Bu bilgiler kapsamında Alman aile yapısı hakkında varsayımlarda bulunulabilir.

a Lies den Steckbrief! Ergänze die Lücken mit den angegebenen Informationen!

Haare	: dunkelbraun, kurz
Figur	: schlank
Augen	: braun
Nase	: spitz
Mund	: klein
Gesicht	: oval

Es ist Pause und ich finde meinen Freund nicht. Er ist 1,78 m groß und Seine Haare sind und Sein Gesicht ist Seine Augen sind Seine Nase ist und sein Mund ist Er schwimmt gerne. Er lebt in Deutschland und spricht sehr gut Englisch und Französisch.

b Lies den Text und unterstreiche die Adjektive!

Hallo, ich heiÙe Fatma. Ich bin 14 Jahre alt und wohne in Kayseri. Ich trage ein Kopftuch. Ich bin 1,65 groÙ. Mein Gesicht ist oval. Meine Augen sind braun. Meine Nase ist klein und mein Mund ist groÙ. Ich fahre gern Fahrrad und spiele gern Schach.

tragen
ich trage

Görsel 15: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.37

Bu etkinlikte de iki kişinin kendilerini tanıtma yazısına yer verilmiştir. İlk bakışta bu kişilerinin birinin Alman kkenli diğerinin ise Türk kkenli olduğu göze çarpmaktadır. Göze arpan bir diğer husus ise fiziksel yapılarına, sa rengine, ağız ve burun yapılarına ve Türklere ait başörtüsü takma kültürüne yer vermiş olmalarıdır. Dolayısıyla kültürlerarasılık ögelerine yer verilmiştir.

Ünite 4: Günlük Yaşam

Ünite 4'te yer alan günlük yaşam başlığı altında verilen görsel Alman bir ailenin ev hayatını yansıttığı görülmüştür. Bu görsel özgün ve gerçek hayattan alınmış olması, öğrenciler için oldukça önemli ve akılda kalıcıdır. Bunun dışında Alman bir ailenin nasıl bir evde oturduğu ve mutfakta kullandığı araç ve gereçlerin neler olduğunu kendi kültürleriyle kıyaslama fırsatı bulabilecekleri bu görselde kültürlerarasılık bağlamının da başarılı bir aktarım söz konusu olduğu görülmektedir.

a Leon erzählt. Hör die Sätze und nummeriere sie in der richtigen Reihenfolge!

MEIN TAG

Ich ziehe meine Klamotten an.

Ich esse in der Mensa.

Ich komme nach Hause.

Ich wasche mein Gesicht.

Ich stehe auf.

Ich putze meine Zähne.

Meine Familie und ich sehen fern.

Ich gehe in die Schule.

Der Wecker klingelt.

Ich rufe meine Freundin an.

Ich mache meine Hausaufgaben.

Ich lerne in der Schule.

Ich esse zu Abend.

Ich gehe schlafen.

Ich frühstücke.

Görsel 16: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.42

4. ünite de yer alan ilk etkinlik gün içerisinde hangi aktiviteler içinde bulunduğuna yönelik saat şeklinde bir öğrenme aktivitesidir. Gün içinde yapılan aktiviteler dinleme becerisi kapsamında ve görseller eşliğinde öğrencilere sunulmaktadır. Bu etkinlik kapsamında Alman bir kişinin gün içinde neler yaptığını öğrenme fırsatı bularak, kendi kültürleriyle karşılaştırma fırsatı bulabileceklerdir.

a Lies den Text und ergänze die Verben!

• aufstehen • anziehen • anrufen • ausgehen • mitkommen • aufwecken

Es ist Samstag. Leon am Samstag sehr früh Er wäscht sein Gesicht und seine Schwester Karin Leon seine Kleidung und sie frühstücken. Die Geschwister Leon und Karin machen samstags Sport. Leons Freund Berkay macht auch gerne Sport. Leon Berkay Berkay auch Sie gehen alle zusammen ins Sportzentrum. Sie trainieren. Das macht Spaß. Am Abend sie mit Freunden

Wohin?
in die Schule
ins Kino
nach Hause

Görsel 17: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.43

Verilen bu öğrenme aktivitesinde Leon adlı Alman bir kişinin Pazar günü ne tür etkinlikler yaptığını boşluk doldurma şeklinde öğrencilere sunulmaktadır. Aynı zamanda bir Alman ile bir Türkün arkadaşlığından da bahsedilmektedir. Bu etkinlik kapsamında Almanca öğrenen öğrenciler, kendi kültürleri ile Alman kültürüne ait öğeleri saptayıp karşılaştırma yapabilirler. Bu bağlamda incelendiğinde kültürlerarasılık kavramlarına yer verilmiştir.

a Lies den Dialog!

Kellner : Was möchten Sie bestellen?
Selda : Ich möchte einen Kräutertee mit Zitrone.
Kellner : Kräutertee haben wir leider nicht.
Selda : Okay, dann nehme ich einen Cappuccino.
Kellner : Und Sie?
Simon : Ich möchte bitte eine Cola. Haben Sie auch Kuchen?
Kellner : Ja, wir haben Apfelkuchen und Käsekuchen.
Simon : Gut, dann nehme ich ein Stück Käsekuchen.
Leon : Und ich möchte einen Toast essen.
Kellner : Leider haben wir hier nur Getränke und Kuchen.
Leon : Dann möchte ich einen Apfelkuchen und einen Kamillentee.
Kellner : Haben Sie sonst noch einen Wunsch?
Leon : Nein, danke!
Kellner : Guten Appetit!

möchten
ich möchte wir möchten
du möchtest ihr möchtet
er/sie/es möchte sie/Sie möchten

+ -
mit Zitrone / ohne Zitrone
mit Zucker / ohne Zucker

Görsel 18: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.46

Bu etkinlikte yer alan diyalog Almanların kafede arkadaş buluşmalarında nasıl bir tutum ve davranış sergilediklerini göstermektedir. Garsona karşı tutumları ve yiyecek, içecek kültürleri hakkında da ipucu veren bu etkinlikte Almanların yemek kültürü tanıtılmaktadır. Bitki çayına önem verdikleri görülmektedir. Bu etkinlik kapsamında öğrenciler Almanların beslenme şekilleri ile kendi beslenme şekilleri arasındaki fark ve benzerliklerini görebileceği nitelikte olmasından dolayı kültürlerarasılık özelliği vardır.

Görsel 19: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.47

Bu etkinlikte ise menü başlığı altında bazı yemek isimlerine yer verilmiştir. Yemek isimlerinin Türk kültüründe de yer aldığı gözden kaçırılmaması gereken bir husustur. Öğrenciler için bu durum hedef ülkeye gittiğinde yabancılık çekmeyeceği yönündedir. Aynı zamanda Almanların yemek kültürünü de öğrenme fırsatı bulacaklardır.

Kültürlerarasılık bağlamında incelendiğinde ise Alman kültürüne ait farklı yemek isimlerine ait bilgilere de yer verilmiş olsaydı öğrenciler açısından iki kültür arasındaki yemek kültürü farklılığını da görmüş olmaları durumu daha başarılı bir aktarımı sağlardı.

c Hör den Dialog und markiere die richtige Stelle! Bilde Sätze mit „möchten“!

	Petra	Mert	Selin	Markus
der Hamburger				
der Kartoffelsalat				
die Pommes	X			
der Fisch				
die Pizza				
das Hähnchen	X			
der Orangensaft				
das Mineralwasser				

Petra möchte Hähnchen und Pommes essen.

Görsel 20: *Wie bitte? A1.1* kitabı, s.47

Dinleme etkinliği kapsamında verilen bu öğrenme aktivitesinde ise, yer alan yemek isimlerinin fast food benzeri ürünler olduğu göze çarpmaktadır. Bu etkinlik bağlamında Alman kültürünün beslenme alışkanlıklarına ait bir diğer çıkarım ise, sağlıksız gıdalara olan isteklilik olduğudur. Türk kültüründe genelde ev yemekleri adı altında beslenme alışkanlıkları olduğu göz önünde bulundurulursa, Almanlarda bu kültüre pek rastlanmadığı sonucuna ulaşılabilir.

4. Bulgular ve yorumlar

Wie bitte? A1.1 adlı ders kitabının iyi ve geliştirilmesi gereken özellikleri

Bu bölümde liselerde okutulan *Wie bitte? A1.1* adlı ders kitabı kültürlerarasılık bağlamında incelendiğinde, kitapta bu konuda ne tür bilgilerin yer aldığı ve Alman kültürünü ne derece yansıttığı hakkında kitabın iyi ve geliştirilmesi gereken özelliklerine yer verilecektir.

Bu araştırma için belirlenen kriterler temel alınarak olumlu ve olumsuz özellikler belirtilmiştir.

İyi yönler

- Otantik ve özgün fotoğraflara yer verilmiştir ve konu ile ilgilidir.
- Kitapta yer alan metinler günlük hayattan alınmış ve ilgi çekicidir.
- Kitapta Őehir ve ülke haritaları yer almaktadır.
- Hem Türk hem Alman kültüründen konular vardır.
- Dil seviyesi anlaşılır ve öğrencilere uygundur.
- Konular hedef dilde aktarılmaktadır.

Geliştirilmesi gereken yönler

- Konular yeterince dikkat çekici değildir.
- Kitap lke bilgisi, hikye, masal, Şiir veya deyim, tekerleme, atasözü gibi kültürel ögelere yer verme açısından yeterli değildir.
- Kitap, kültürlerarasılık konuları bakımından eksiktir.
- *Wie bitte? A1.1* ders kitabında kültür kavramlarından çok, dil ğretimi yönünde bilgiler yer almaktadır.
- Alman kültürüne ait bilgiler oldukça azdır.
- zgn kültür bilgilere yer verilmediği için, kültürlerarasılık kavramlarına yorumlama ya da çıkarım yapma gibi yollarla ulaşılabilmektedir.

5. Sonuç, tartışma ve neriler

Kültür bir toplumun maddi ve manevi değerlerini oluşturan, kendine özgü unsurları bünyesinde barındıran ve sonraki kuşaklara yol gösteren değerler bütünü olduğu için, dil ğretiminde göz ardı edilmesi düşünülemez. Dil aracılığı ile aktarımı sağlanan kültürel ögelerin kültürlerarasılık kavramıyla öğretilmesi göz önünde bulundurulması gereken bir husustur. Çünkü dil ğretimi kültürün önemli bir taşıyıcısıdır.

Her geçen gün değişen dünya Şartları ile kültür ve kültür aktarımı git gide önem kazanarak, karşılanması gereken bir gereksinim haline gelmiştir. Dil ğretimi bu gereksinimi karşılamada büyük rol oynamaktadır. Öyle ki yabancı bir dili öğrenmek o dili konuşan ülkenin de kültürünü öğrenmek demektir. Yabancı dil ğretimi sadece o ülkenin konuştuğu dili öğrenme fırsatı sunmaz, aynı zamanda o ülkeye ait kültürü de yansıtır. Yabancı dil ğrenimindeki amaç, dilsel yetkinliği kazanmaktır. Bu dilsel yetkinliğine ulaşmak için kültürel ögeler göz ardı edilmemelidir.

Kültürlerarasılık gelerine yer verilerek sunulan eğitim, dil yetkinliğine başarılı ve kalıcı bir Şekilde ulaşılmasında önemli bir adımdır. Söz konusu eğitimin başrolünü yabancı dil ğretiminde araç olarak kullanılan kitaplar oluşturmaktadır. Dolayısıyla yabancı dil ğretiminde araç olarak kullanılan ders kitaplarında kültürlerarasılık kavramı ile karşılaşılmaktadır. Kültürlerarasılık bağlamında karşılaşılan

bu durumlar iki farklı kültürü karşılaştırma ve empati yolu ile bu kültürleri anlama ve onlara saygı duyma olanağı sağlar. Kültür karşılaştırması, etkileşime girilen farklı ülkelerdeki kişilerin sık sık karşılaştığı bir durumdur. Evrensel bir özelliği olan kültürlerarasılık konularının aktarımı ve değişken olmayan yapısı ile anlaşılma, konuşma ve anlama üzerine kurulu olan diyaloglarda kişiler, yaşadıkları toplumun kültürüne özgü değerleri de birbirine aktarmaktadır. Bu bağlamda ders kitaplarındaki ana unsur dilsel birimlerin yanı sıra, kültür öğretimi de olmalıdır.

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda Almanca’nın ikinci dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki kültürel öğelerin aktarımından bahsetmek mümkündür. Dilsel birimlerin kültürden ayrıştırılarak verilmesinin mümkün olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışma, *Wie bitte? A1.1* adlı ders kitabının kültürel öğeleri nasıl ve ne ölçüde yansıttığına odaklanmaktadır.

Wie bitte? A1.1 kitabı kültürlerarasılık bağlamında incelendiğinde, kitabın ilk dört ünitesinde tanışma, kendini tanıma, ülke ve dil, okul eşyaları, dersler, haftalık ders planı, ders dışı aktiviteler, aile yapısı, günlük yaşam, yiyecek gibi konular yer almaktadır. Yer verilen konular, hem Türk hem de Alman kültüründen izler taşımaktadır. İlk ünite de iki kültürün izleri tanışma başlığı altında ikili diyaloglarla hem görsel hem de yazılı bir etkinlikte verilmektedir. Bu etkinlik kapsamında yer alan kültürlerarasılık öğelerinin, öğrencilere aktarımında oldukça başarılı olduğu söylenilebilir. İkinci ünite de “Benim Lisem” başlığı altında kültürlerarasılık öğelerinin aktarımında kullanılan görsellerin konu ve günlük yaşam ile alakalı olduğu görülmektedir. Başarılı bir kültür aktarımı olarak görülse de, seçilen bilgiler iki kültüre de hitap eden ortak öğelerdir. Bu bağlamda iki kültüre özgü kavramların seçilmesi kültür karşılaştırması açısından olumlu ve istendik bir durumdur. Aile yapısı konusunda yer alan diğer ünite de ise seçilen resimlerin günlük hayatla ilişkili olması kültürlerarasılık öğelerini başarılı bir şekilde yansıtmaktadır. Yer alan bilgiler ışığında yorumlama yolu ile ulaşılabilen bazı kültür bilgilerinin mevcut olması, kültür aktarımı konusunda yetersiz olduğu sonucunu doğurmaktadır. Diğer bir etkinlikte yer alan günlük yaşam şartları, bunların kitapta işleniş tarzı ve yer verilen öğeler ile kültür aktarımını sağlamaktadır.

Kitapta yer alan kültürlerarasılık tanıtımında kullanılan resimler gerçeğe yakın ve özgündür. Kullanılan dil seviyesi anlaşılır ve öğrenciler için uygundur. Konuların hedef dilde verilmesi de dil öğretiminde etkili ve öğrenciler için dikkat çekici düzeydedir. Ancak kitap Alman kültürüne ait öğeleri yansıtmakta yetersizdir. Her ne kadar konular iki farklı ülkenin kültürüne hitap edecek düzeyde olsa da, kültür aktarımı açısından yeterli düzeyde değildir. Kitap kültürel öğeleri daha çok görsel araçlarla yansıtmaktadır, ancak bu görsel araçlar deyimler, atasözleri gibi dilsel birimlerle desteklenmemektedir. Bu açılarından kitabın yetersiz olduğunu söylemek mümkündür. Başka bir ifadeyle, kitapta ülke bilgisi, şiir, tekerlemeler, deyimler, atasözleri, ülkelere özgü yiyecek ve içecekler, ülkelere özgü masal ve hikâyeler gibi konulara değinilmemiş olması, kültür aktarımı konusunda eksiklik olduğunun göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bu tespitler sonucunda, kitabın öğrenci için hedef ülkenin kültürünü yansıtmada yetersiz olduğu ve bahsedilen kültürel öğelerle desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Sonuç olarak, kitapta kültürlerarasılık öğelerine daha fazla yer verilmesi ve öğrencilere hedef dil ile ana dillerinin kültürlerini karşılaştırabilecekleri fırsatlar sunulması önerilmektedir. Bu kapsamda karşılaştırmalı olarak yemekler, ders isimleri, deyimler, atasözleri, masallar gibi kültür aktarımının belirli özelliklerini bünyesinde barındıran konulara yer verilebilir. Kitabın bu eksikliğini tamamlaması gerekmektedir. Aynı zamanda verilen etkinlikler bağlamında kültürlerarasılık kavramlarına ait bilgiler özgün değildir. Kültürlerarasılık bağlamında incelendiğinde kitapta net ve özgün bilgilere yer verilmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- Alpar, M. (2013). *Yabancı Dil Öğretiminde Kültürel Unsurların Önemi*. Journal of Language and Linguistic Studies, 9(1), 95-106.
- Creswell, J. W. (2002). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Çakır, İ. (2011). *Yabancı Dil Öğrenme Ortamlarında Kültürün Rolü*. Milli Eğitim Dergisi, 41(190), 248-255.
- Güzel, T. (2019). "Deutsch Macht Spaß" Yabancı Dil Olarak Almanca Kitaplarının "Kültürlerarası Yaklaşım" Kapsamında İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı, Almanca Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Kırıoğlu, O.T. (2009). *Sanat, Kültür, Yaratıcılık*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kızıllarlan, İ. (2010). *Yabancı Dil Öğretmen Yetiştirme Sürecinde Kültürlerarasılık*. Milli Eğitim Dergisi, 40(185), 81-89.
- Koçak, M. (2012). *Eine Untersuchung Des Lehrwerkes" Passwort Deutsch 1" Im Rahmen Des Interkulturellen Ansatzes*. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (4).
- Maden, S. S., & Efe, M. (2020). "Jugendjournal 1-2-3 A1. 1 ve A1. 2 Düzeyi Almanca Ders Kitapları"ndaki Kültürel Öğeler. 8. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi-Sosyal ve Eğitim Bilimleri, 95.
- Maden, S. S., Kula, Tuğba & Çalışkan, C. (2017). "Schritt für Schritt Deutsch Ortaöğretim A1.1 Düzeyi Almanca Ders Kitabı'nın Kültür Bilgisi ve Kültürlerarasılık Bağlamında İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik, 5(2), 121-143
- Ökten, C.E. & Kavanoz, S. (2014). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimini Hedefleyen Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı*. Turkish Studies, 9 (3), 845-862.
- Özdemir, A.Y. (2014). *Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarında İmge Çözümlemesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı. Alman Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Öztürk vd;(2021). *Wie Bitte*. Ankara: MEB Yayınları.
- Öz, J. (2010). *Türkiye'de Yabancı Dil Olarak Almanca Ders Kitaplarında Kültürlerarası Öğrenme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Sandelowski, M. (2004). *Qualitative Research*. The Sage Encyclopedia of Social Science Research Methods.
- Şanlı, Z. (2021). *İlk Ve Ortaöğretim Düzeyi İthal Ve Yerel Almanca Ders Kitaplarının Kültürlerarasılık Bağlamında İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yabancı Diller Eğitimi Ana Bilim Dalı, Alman Dili Eğitimi Programı, Samsun.
- Tapan, N. (1995). *Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Yeni Bir Yöneliş: Kültürlerarası-Bildirişim-Odaklı Yaklaşım*. Studien zur deutschen Sprache und Literatur, (9), 149-168.
- Zeuner, U. (1997). *Landeskunde und Interkulturelles Lernen in den Verschiedenen Ausbildungsbereichen" Deutsch als Fremdsprache" an der Technischen Universität Dresden*. Zeitschrift für interkulturellen Fremdsprachenunterricht.